

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва

Кафедра економічної теорії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

Р. ШЕЛУДЬКО

» 08 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Інтелектуальна власність, патентознавство, авторське
право**

Галузь знань – 10 «Природничі науки»

Спеціальність – 101 «Екологія»

Освітньо-професійна програма – «Екологія»

Спеціалізація – —

Факультет – захисту рослин

Харків – 2020

Робоча програма навчальної дисципліни «Інтелектуальна власність, патентознавство, авторське право» для здобувачів другого (магістерського) рівня освіти галузі знань 10 «Природничі науки» спеціальності 101 «Екологія» освітньо-професійної програми «Екологія».

« 28 » серпня 2020 р. 14 с.

Розробники: **Пасемко Галина Павлівна** завідувач кафедри економічної теорії, д. держ. упр., професор, **Бесєдіна Галина Євгенівна, к.е.н., доцент** кафедри економічної теорії

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри економічної теорії

Протокол від «25» червня 2020 року № 9

Завідувач кафедри економічної теорії,
професор
«28» серпня 2020 року

Г. ПАСЕМКО

Схвалено навчально-методичною комісією факультету захисту рослин

Протокол від «28» серпня 2020 року № 2

Голова навчально-методично комісії
факультету захисту рослин, к. с.-г.н.

І. ЗАБРОДІНА

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень підготовки	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань – 10 «Природничі науки»	Обов'язкова	
Модулів – 2	Спеціальність – 101 «Екологія» Освітньо-наукова програма Екологія	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4,0 самостійної роботи здобувача – 5,0	Освітній рівень другий (магістерський)	Лекції	
		20 год.	10 год.
		Практичні, семінарські	
		20 год.	8 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		50 год.	72 год.
Вид контролю:			
<i>залік</i>			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета - формування у здобувачів системи знань у сфері регулювання правовідносин, пов'язаних з інтелектуальною власністю, отримання необхідних навичок кваліфікації результатів творчої діяльності захисту майнових та особистих немайнових прав авторів та володільників.

Завдання:

- озброєння здобувачів знаннями щодо загальних положень права інтелектуальної власності в Україні;
- навчання здобувачів принципам охорони інтелектуальної власності, правилам володіння та розпорядження нею по нормах, що прийняті в цивілізованому світі;
- поведінка на ринку інтелектуального продукту, щодо володіння інтелектуальним продуктом як власністю;
- розпорядження інтелектуальним продуктом як майном;
- отримання знань щодо одержання доходу від нематеріальних активів.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі повинні:

знати:

- зміст поняття «інтелектуальна власність», «патентознавство», «авторське право»;
- місце інституту права інтелектуальної власності в системі права України;
- міжнародно-правову систему захисту інтелектуальної власності; систему та повноваження органів державного управління у сфері інтелектуальної власності;
- зміст способів захисту прав авторів творів літератури, науки, мистецтва;
- умови і межі надання правової охорони об'єктам промислової власності;
- правову природу і зміст авторських та ліцензійних договорів.

вміти:

- розрізняти об'єкти інтелектуальної власності; вирішувати проблеми захисту прав авторів;
- тлумачити і застосовувати нормативно-правові акти, що регулюють суспільні відносини у сфері інтелектуальної власності;
- аналізувати суспільні відносини, що регулюються правом інтелектуальної власності, давати їм правову кваліфікацію;
- використовувати прийоми активізації творчого мислення для рішення винахідницьких задач.

Перелік компетентностей:

Інтегральна компетентність - здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування при здійсненні професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій, та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов та вимог.

Загальні компетентності:

- ЗК1. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК2. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК4. – Здатність розробляти та управляти проектами.

Спеціальні компетентності:

- ФК2. Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при критичному осмисленні екологічних проблем.
- ФК3. Здатність до використання принципів, методів та організаційних процедур дослідницької та/або інноваційної діяльності.

- ФК4. Здатність застосовувати нові підходи до аналізу та прогнозування складних явищ, критичного осмислення проблем у професійній діяльності.
- ФК5. Здатність доводити знання та власні висновки до фахівців та нефахівців.

Програмні результати навчання:

- ПРН 7. Уміти спілкуватися іноземною мовою в науковій, виробничій та соціально-суспільній сферах діяльності.
- ПРН8. Уміти доносити зрозуміло і недвозначно професійні знання, власні обґрунтування і висновки до фахівців і широкого загалу.
- ПРН14. Застосовувати нові підходи для вироблення стратегії прийняття рішень у складних непередбачуваних умовах.
- ПРН18. Уміти використовувати сучасні методи обробки і інтерпретації інформації при проведенні інноваційної діяльності.
- ПРН19. Уміти самостійно планувати виконання інноваційного завдання та формувати висновки за його результатами.
- ПРН23. Уміти використовувати нові підходи до аналізу складних явищ, критичного осмислення проблем інтелектуальної власності у професійній діяльності.
- ПРН24. Уміти використовувати сучасні інформаційні ресурси з проблем інтелектуальної власності, патентознавства, авторського права.
- ПРН25. Критично осмислювати теорії, принципи, методи і поняття з різних предметних галузей для вирішення практичних задач в сфері інтелектуальної власності.

Міждисциплінарні зв'язки

Дисципліна та її розділи, що передують вивченню дисципліни:

1. Педагогіка та психологія вищої школи, методика викладання у вищій школі.
2. Методологія та організація наукових досліджень.
3. **Іноземна мова за професійним спрямуванням.**

Дисципліна та її розділи, у яких використовують матеріали дисципліни:

1. Стратегія сталого розвитку.
2. Екологічний менеджмент і аудит.
3. Екологія агропромислового комплексу.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Система права інтелектуальної власності

Тема 1. Інтелектуальна власність як право на результати творчої діяльності людини. Поняття та види інтелектуальної, творчої діяльності. Поняття права інтелектуальної власності. Предмет та метод права інтелектуальної власності. Принципи права інтелектуальної власності. Поняття та види правовідносин інтелектуальної власності. Система права інтелектуальної власності. Суб'єкти права інтелектуальної власності. Зміст права інтелектуальної власності. Джерела права інтелектуальної власності.

Тема 2. Патентне та авторське право. Поняття авторського права. Поняття та ознаки об'єктів авторського права. Види (класифікація) об'єктів авторського права. Поняття та ознаки патентного права. Поняття та умови правової охорони об'єктів патентного права. Поняття та ознаки наукового відкриття. Поняття та ознаки топографій інтегральних мікросхем. Поняття та ознаки раціоналізаторських пропозицій. Поняття та ознаки сортів рослин. Поняття та ознаки порід тварин. Поняття та ознаки комерційної таємниці. Види майнових прав на комерційну таємницю

Тема 3. Державна система інтелектуальної власності. Структура державної системи правової охорони інтелектуальної власності.

Тема 4. Міжнародні системи інтелектуальної власності. Міжнародні угоди в сфері інтелектуальної власності. Загальні міжнародні угоди з питань інтелектуальної власності. Міжнародно-правова охорона промислової власності.

Тема 5. Охорона прав на об'єкти інтелектуальної власності. Охорона прав на об'єкти промислової власності. Охорона прав на нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності. Охорона об'єктів авторського права і суміжних прав. Охорона прав на об'єкти інтелектуальної власності за кордоном.

Змістовий модуль 2. Права на об'єкти інтелектуальної власності їх захист та оцінка

Тема 6. Права на об'єкти інтелектуальної власності як інвестиція і товар. Інноваційна діяльність в сфері інтелектуальної економіки. Міжнародний рух капіталу та економічна інтеграція. Сутність та джерела інвестицій.

Тема 7. Оцінювання вартості об'єктів інтелектуальної власності. Економічна сутність оцінки вартості інтелектуальної власності та мета її оцінки. Методи оцінки інтелектуальної власності та їх економічна суть. Нормативне забезпечення регулювання оціночної діяльності. Механізм формування цін в сфері інтелектуальної власності.

Тема 8. Захист прав інтелектуальної власності. Поняття, форми, засоби та способи захисту права інтелектуальної власності. Адміністративно-правовий порядок захисту права інтелектуальної власності. Цивільно-правовий порядок захисту права інтелектуальної власності. Кримінально-правовий порядок захисту права інтелектуальної власності.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	с	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
Змістовий модуль 1. Система права інтелектуальної власності												
Тема 1. Інтелектуальна власність як право на результати творчої діяльності людини	10	2	2			6	10	1	1			8
Тема 2 Патентне та авторське право	10	2	2			6	10	2	-			8
Тема 3. Державна система інтелектуальної власності	10	2	2			6	10	1	1			8
Тема 4. Міжнародні системи інтелектуальної власності	10	2	2			6	10	1	1			8
Тема 5. Охорона прав на об'єкти інтелектуальної власності	10	2	2			6	10	1	1			8
Разом за змістовим модулем 1	50	10	10			30	50	6	4			40
Змістовий модуль 2. Права на об'єкти інтелектуальної власності їх захист та оцінка												
Тема 6. Права на об'єкти інтелектуальної власності як інвестиція і товар	12	3	3			6	14	2	2			10
Тема 7. Оцінювання вартості об'єктів інтелектуальної власності	12	3	3			6	14	2	2			10
Тема 8. Захист прав інтелектуальної власності	16	4	4			8	12	-	-			12
Разом за змістовим модулем 2	40	10	10			20	40	4	4			32
Усього	90	20	20			50	90	10	8			72

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Інтелектуальна власність як право на результати творчої діяльності людини	2	1
2	Тема 2. Патентне та авторське право	2	-
3	Тема 3. Державна система інтелектуальної власності	2	1
4	Тема 4. Міжнародні системи інтелектуальної власності	2	1
5	Тема 5. Охорона прав на об'єкти інтелектуальної власності	2	1
6	Тема 6. Права на об'єкти інтелектуальної власності як інвестиція і товар	3	2
7	Тема 7. Оцінювання вартості об'єктів інтелектуальної власності	3	2
8	Тема 8. Захист прав інтелектуальної власності	4	-
	Разом	20	8

6. Самостійна робота

Самостійна робота здобувача відноситься до інформаційно-розвиваючих методів навчання і є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Види самостійної роботи студентів за цільовим призначенням:

1. Вивчення нового матеріалу: читання та конспектування літературних джерел інформації; ознайомлення з нормативно-правовими документами; інші види занять.

2. Поглиблене вивчення матеріалу: підготовка до контрольних, семінарів; інші види занять.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
			заочна форма
1	Тема 1. Інтелектуальна власність як право на результати творчої діяльності людини	6	8
2	Тема 2. Патентне та авторське право	6	8
3	Тема 3. Державна система інтелектуальної власності	6	8
4	Тема 4. Міжнародні системи інтелектуальної власності	6	8
5	Тема 5. Охорона прав на об'єкти інтелектуальної власності	6	8
6	Тема 6. Права на об'єкти інтелектуальної власності як інвестиція і товар	6	10
7	Тема 7. Оцінювання вартості об'єктів інтелектуальної власності	6	10
8	Тема 8. Захист прав інтелектуальної власності	8	12
	Разом	50	72

7. Індивідуальні завдання

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІЗ) є видом позааудиторної індивідуальної роботи здобувача навчального характеру, яка виконується в процесі вивчення програмного матеріалу навчального курсу. ІЗ – це завершена теоретична або практична робота, що охоплює декілька тем або зміст навчального курсу в цілому.

Структура ІЗ: вступ, теоретичне обґрунтування, основні результати роботи та їх обговорення, висновки, список використаних джерел.

Перелік основних тем

1. Поняття права інтелектуальної власності.
2. Поняття законодавства про інтелектуальну власність, його система та спрямованість.
3. Чинне законодавство України про інтелектуальну власність
4. Авторське та суміжні права.
5. Виникнення та здійснення авторського права.
6. Поняття, види та сутність суміжних прав.
7. Поняття та джерела патентного права.
8. Об'єкти і суб'єктний склад патентного права.
9. Правова охорона комерційного (фірмового) найменування.
10. Правова охорона торговельної марки.
11. Правова охорона права інтелектуальної власності на географічне значення.
12. Правова охорона наукового відкриття.
13. Правова охорона раціоналізаторських пропозицій.
14. Правова охорона селекційних досягнень у рослинництві.
15. Правова охорона селекційних досягнень у тваринництві.
16. Правова охорона комерційної таємниці.
17. Захист прав інтелектуальної власності.

8. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни використовуються наступні методи навчання:

1). Група методів за джерелом інформації і сприйняття навчальної інформації – **словесні** (лекція, семінари, бесіда, розповідь); **наочні** – (ілюстрація, демонстрація, презентація), **практичні** (збір інформації, її економічна обробка, розрахунки, графічно-схематичне зображення інформації).

Лекція – логічно вивершений, науково обґрунтований і систематизований виклад певного наукового або науково-методичного питання, ілюстрований, за необхідності, засобами наочності та демонстрацією дослідів. Лекція є однією з основних організаційних форм навчальних занять і, водночас, методів навчання.

Семінари – форма навчального заняття, при якій викладач організує дискусію навколо попередньо визначених тем, до яких здобувачі готують тези виступів на підставі індивідуально виконаних завдань. Семінарські заняття можуть проводитися у формі бесіди, рецензування та обговорення рефератів і доповідей, дискусій тощо.

Практичні заняття – форма навчального заняття, на якому викладач організує детальний розгляд здобувачами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння та навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання сформульованих завдань.

2). Група методів за логікою передачі і сприйняття навчального матеріалу:– індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні;

3). Група методів за ступенем самостійного мислення при засвоєнні знань – репродуктивні та продуктивні (дослідницькі, пошукові, частково-пошукові);

4). Група методів за ступенем управління навчальним процесом: навчання під керівництвом викладача, самостійна робота студента з навчальною та науковою літературою, текстами лекцій, підготовка до семінарських і практичних занять, робота з комп'ютером, виконання письмових завдань.

9. Методи контролю

Система оцінювання знань та навичок здобувачів передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять. Перевірка та оцінювання знань здобувачів проводиться у наступних формах:

1. Оцінювання роботи здобувачів у процесі семінарських занять;
2. Оцінювання роботи здобувачів під час проведення практичних занять;
3. Проведення проміжного контролю;
4. Проведення модульного контролю;
5. Проведення підсумкового заліку.

Поточне оцінювання знань та умінь здобувачів здійснюється під час проведення семінарських та практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача до виконання конкретної роботи.

Об'єктами поточного контролю є:

- активність та результативність роботи здобувача протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни; відвідування занять;
- проходження проміжного контролю;
- виконання модульного контрольного завдання.

Оцінювання проводиться за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;
- ступінь засвоєння матеріалу дисципліни;
- ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;
- уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді ситуацій;
- логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії;

- вміння обґрунтувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Максимальна кількість балів ставиться за умови відповідності виконаного завдання здобувача або його усної відповіді всім зазначеним критеріям. Відсутність тієї чи іншої складової знижує оцінку на відповідну кількість балів.

Підсумковий контроль – включає залік, оцінку за який виставляють за результатами двох модулів.

10. Розподіл балів, які отримують здобувачі для заліку

Поточне тестування та самостійна робота								Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2			
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	
10	10	10	10	10	10	20	20	100

Теми змістовного модуля 1 – T1-T5. Теми змістовного модуля 2 – T6-T8.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку
90-100	A	Зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

При оцінюванні знань і вмінь викладач дотримується таких правил:

Оцінка «5» (відмінно) - навчальний матеріал засвоєно у повному обсязі, здобувач володіє необхідними знаннями і вміннями. Здобувач точно формулює думки і обґрунтовує їх, послідовно, зв'язано викладає матеріал, ілюструє теоретичні знання, наводить приклади, аналізує, грамотно оформлює свою відповідь.

Оцінка «4» (добре) - відповідь здобувача виявляє розуміння матеріалу, правильне застосування знань і вмінь, необхідних для відповіді, але містять окремі незначні помилки і невеликі неточності.

Оцінка «3» (задовільно) - здобувач володіє знаннями і вміннями з дисципліни, але вони носять розрізнений характер, знання недостатньо глибокі, а вміння проявляються слабо. У засвоєнні навчального матеріалу мають місце суттєві неточності, відповіді неглибокі, містять істотні помилки, у тому числі у висновках, аргументація слабка. При викладенні матеріалу відсутня послідовність і чіткість, мова бідна.

Оцінка «2» (незадовільно) - головний зміст навчального матеріалу не засвоєний, основні вміння не проявлені. Здобувач не відповідає, або відповідь виявляє відсутність необхідних знань і вмінь, містить помилки, які спотворюють зміст навчального матеріалу.

Загальні критерії оцінювання тестових завдань:

- понад 89% правильних відповідей – «відмінно»;
 - 75 – 81% правильних відповідей – «добре»;
 - 60 – 74 % правильних відповідей – «задовільно»;
- менше 60% - “незадовільно”.

11. Методичне забезпечення

1. Пасемко Г.П., Беседіна Г.Є., Бага Л.Г., Чаговець О.В. Інтелектуальна власність: конспект лекцій для здобувачів другого (магістерського) рівня спеціальності 101 «Екологія». - Харків: ХНАУ, 2019. - 147 с.

2. Пасемко Г.П., Беседіна Г.Є., Чаговець О.В. Інтелектуальна власність, патентознавство, авторське право: методичні вказівки для самостійної роботи для здобувачів другого (магістерського) рівня спеціальності 101 «Екологія». - Харків: ХНАУ, 2019. - 12 с.

12. Рекомендована література

Основна

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. – К.: Преса України, 1997. - 80 с.

2. Дзера О.В. Цивільне право України. Загальна частина: підручник / за ред. О.В.Дзери, М.С. Кузнєцової, Р.А. Майданчика. – К.: Юрінком-Інтер, 2010. – 976 с.

3. «Про приєднання України до Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів (Паризького акту від 24 липня 1971 р., зміненого 2 жовтня 1979 р.)». Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – №21. – С.155.

4. «Про ратифікацію Угоди про співробітництво в галузі охорони авторського права і суміжних прав». Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 5. – С. 32.

5. 8. «Про авторське право та суміжні права» від 23 грудня 1993 р. Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 13 – С. 64.

6. «Про охорону прав на винаходи та корисні моделі» від 15 грудня 1993 р. № 3687-ХІІ. Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – №7. – С. 32.

7. «Про охорону прав на промислові зразки» від 15 грудня 1993 р. № 3688-ХІІ. Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1994 – №7 – С. 34.

8. «Про охорону прав на знаки для товарів та послуг» від 15 грудня 1993 р. № 3689-ХІІ. Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1994 – №7. – С. 36.

9. «Про приєднання України до Міжнародної конвенції по охороні нових сортів рослин» від 2 червня 1995 р. № 22. Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 20. – С. 168.

10. «Про власність» від 7 лютого 1991 р. № 697-ХІІ. Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 20. – С. 249.

11. «Про правонаступництво України» від 12 вересня 1991 р. № 1543-ХІІ. Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 48 – С. 617.

12. «Положення про державну реєстрацію прав автора на твори науки, літератури і мистецтва» № 532 від 18 липня 1995 р. Постанова Кабінету Міністрів України // Збірник Постанов Кабінету Міністрів. – 1995. – № 10. – С. 247.

13. «Про перелік відомостей, що не складають комерційної таємниці» № 611 від 9 серпня 1993 р. Постанова Кабінету Міністрів України // Збірник постанов Уряду України. – 1993. – № 12. – С. 52.

14. «Про затвердження Положення про Державний, комітет-з питань науки і інтелектуальної власності» № 987. Указ Президента України /99 від 13 серпня 1999 р.//Офіційний вісник України. – 1999. – № 33. – С. 96. :

15. «Про тимчасове положення про правову охорону об'єктів промислової власності і раціоналізаторських пропозицій в Україні» від 18 вересня 1992 р. Указ Президента України // Збірник указів Президента від 31.09.1992 р.–№3. – С. 87.

16. Всемирная конвенция в авторском праве (пересмотренная в Париже 24 июля 1971 года) // Международные нормативные акты ЮНЕСКО. – М.: Логос, 1993. – С. 435–450.

17. «Про затвердження Правил складання і подання заявки на винахід та заявки на корисну модель» від 22 січня 2001 р. № 22. Наказ МОН України // Офіційний вісник України від 6.03.01 р. – № (С. 382. – 1999. – № 33. – С. 96.

Додаткова

1. Базилевич В. Д. Інтелектуальна власність: підручник / Базилевич В. Д. – К.: Знання, 2014. – 431 с.

2. Довгерт А.С. Авторське право і суміжні права. Європейський досвід: у 2-х книгах. / А.С. Довгерт – К.: Ін Юре, 2001. – 460 с.

3. Азимов Ч.Н. Основы патентного права Украины / Ч.Н. Азимов. – Х.: Основа, 1994. – 216 с.

4. Азимов Ч.Н. Информация и право. / Ч.Н. Азимов. –Х.: Основа, 1991. – 198 с.

5. Ананьева Е. Управление имущественными правами авторов на коллективной основе // Е. Ананьева Интеллектуальная собственность. – 1999. – №6. – С.84.

6. Андрощук Г.І. Патентне право: правова охсоона винаходів: Навч. посіб. / Г.І. Андрощук, Л.І. Роботягова. – К.: МАУП, 1999. – 282 с.

7. Белов В. Правовая охрана коммерческой тайны / В. Белов, А. Полонский // Право и экономика. – 1994. №2. – С. 24–28.

8. Интеллектуальная собственность: Словарь справочник / А.Д. Корчагин, В.Б. Тальянский, Е.П. Полищук: / Под общ. Ред. А.Д. Корчагина. – М.: Инфра-М, 1995. – 112 с.

9. Кузьмин Э.А. Правовая защита коммерческой тайны // Правоведение. – 1992. – С. 7–12.

10. Підпригора О.А. Деякі міркування з приводу захисту авторського права і суміжних прав // О.А. Підпригора Вісник ун-ту внутрішніх справ. – 1999. – №6. – С. 110–114.

11. Підпригора О.А. Законодавство України про інтелектуальну власність / О.А. Підпригора. –Х.: Консул. – 1997. – 192 с.

12. Підпригора О.А. Право інтелектуальної власності України: Навч. посіб. Для здобувачів юрид. вузів і фак. ун-ів / О.А. Підпригора, О.О. Підпригора . К.: Юрінком Інтер, 1998. – 336 с.

13. Права на результаты интеллектуальной деятельности. Авторское право. Патентное право. Другие исключительные права: Сборник нормативных актов. – М.: ДЕ-ЮРЕ, 1994. – 624 с.

14. Право інтелектуальної власності: Підручник для студ. вищих навч. закладів / за ред. О.А. Підпригори, О.Д. Святоцького. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2002. – 624 с.

15. Право интеллектуальной собственности: Конспект лекций в схемах / Ред.-изг. Д.И. Платонов. – М.: Приор, 1999. – 34 с.

16. Право інтелектуальної власності: Навчальний посібник у запитаннях та відповідях/ За заг.ред. О.І. Харитонової. – Х.: Одісей, 2012. – 192 с.

17. Самотуга В.А. Коммерческая тайна и ее защита / В.А. Самотуга, С.С. Андреев. – М.: Внешторгиздат, 1992. – 68 с.

18. Шишка Р.Б. Правова охорона інтелектуальної власності: авторсько-правовий аспект / Р.Б. Шишка. – Х.: Нац. Ун-т внутр. справ. – 2002. – 354 с.

13. Інформаційні ресурси

Інтернет – джерела для самостійної підготовки та проведення науково-дослідних робіт

18. Верховна Рада України – <http://portal.rada.gov.ua/>
19. Президент України – <http://www.president.gov.ua/>
20. Кабінет Міністрів України – <http://www.kmu.gov.ua/control/>
21. Національний банк України – <http://www.bank.gov.ua/NBU/>
22. Фонд державного майна України – <http://www.spfu.gov.ua/ukr/>
23. Рада національної безпеки і оборони України – <http://www.rainbow.gov.ua/>
24. Департамент спеціальних телекомунікаційних систем і захисту інформації Служби безпеки України – <http://www.dstszi.gov.ua/dstszi/control/uk/index>
25. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини – <http://www.ombudsman.kiev.ua/>
26. Верховна Рада Автономної Республіки Крим – <http://www.crimea-portal.gov.ua/>
27. Національна академія державного управління при Президентіві України – <http://www.academy.kiev.ua/>
28. Харківський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентіві України – <http://www.kbuara.kharkov.ua/>
29. Національна бібліотека України В.І.Вернадського – <http://www.nbuv.ua/>
30. Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка – <http://www.korolenko.kharkov.com/>
31. Інститут реформ – <http://www.ir.org.ua/docs/Abetka/>
32. Кабінет Міністрів України – <http://www.kmu.gov.ua> - (вихід на всі міністерства і відомства)
33. Київський центр Інституту Схід - Захід – <http://www.ewi.org.ua/>
34. Мережа аналітичних центрів України – <http://www.intellect.org.ua>